

Bukarest, 1941. március 7.

A bukaresti magyar követségi tanácsos jelentése a Külügyminisztériumnak a romániai német népcsoport jogállásáról

Ismeretes, hogy a romániai német népcsoport helyzete attól az időponttól kezdve, hogy Románia politikáját átállította a tengely politikája mellé, rohamosan javult. Károly király utolsó kormányai mindenképpen igyekeztek lekenyerezni a Volksgruppe vezetőit. Emlékezetes az a kínos incidens, amely tulajdonképpen a király és Hans Ottó Róth dr. szenátor között keletkezett, amidőn Károly király a német népcsoport e régi vezérét, megkérdezése nélkül, kinevezte a kisebbségi államtitkárság élére, Róth dr. azonban e kinevezést, amelyhez Berlin placetje hiányzott, nem vette tudomásul és eskütételre soha sem jelentkezett az udvarnál.

A bécsi döntést megelőző bizonytalan időszakban a német Volksgruppet gyakorlati megoldások érdekelték. Augusztus derekán Hans Ottó Róth dr. és Andreas Schmidt Gigurtu miniszterelnöktől azt kérték, hogy a német népcsoport tagjait mentesítsék a katonai szolgálat és rekvirálások terhe alól és engedélyezzék a németek számára önvédelmi szervezetek felállításának jogát.

Ugyanekkor a Volksgruppe a nemzetnevelésügyi minisztertől a német felekezeti iskolák kérdésében lényeges engedményeket eszközölt ki. Ekkor a következő német iskolák létesítését engedélyezték: római katolikus fiú-gimnázium Aradon, ipariskola és leány-gimnázium ötödik osztálya, továbbá kereskedelmi fiú-gimnázium Temesváron, evangélikus leány-gimnázium Nagyszebenben.

A bécsi döntés után a német népcsoport vezetőségében hamarosan (szeptemberben) változás állott be. Az irányítás mindinkább tiszta nemzeti szocialista párt-emberek kezébe jutott. Az új vezetők a következők:

A népcsoport vezetője: Andreas Schmidt;

Regáti körzetvezető: Hans Reissenberger, helyettese Michel Broser;

Erdélyi körzetvezető: Kurt Fromm, helyettese Helmut Wolff;

Bánsági körzetvezető: Peter Anton, helyettese Hans Ewald;

Sajtófőnök: Walter May;

Gazdasági vezető: Oswald Teutsch.

Az új vezetőség első ténykedése, hogy Horia Sima miniszterelnök-helyetttessel és dr. Birissel, belügyminisztériumi államtitkárral, megállapodást létesítettek a kinevezendő német polgármesterek és alpolgármesterek tárgyában.

E szerint német polgármestert kellett kapnia Nagyszebennek és Medgyesnek; német alpolgármestereket Brassó-, Segesvár-, Temesvár-, Resica-, Karánsebes-, Orsova-, Lippa-, Lugos- és Oravicának.

Ezenkívül több lényeges engedményt eszközöltek ki a német tanügyek terén, a német nyelvnek mind több előjogot biztosítva. A román hatóságok kormányintézkedéssel kimondották, hogy a Német Birodalomban kibocsátott minden doktori oklevél nosztrifikálási eljárás nélkül érvényes: a német főiskolai hallgatókat, külön vizsga nélkül, a román főiskolákba is felveszik.

November 9-én Medgyesen a német Volksgruppe megalakította a Romániai Német Nemzeti Szocialista Munkás Pártot és ezzel az egész német népcsoport, szinte egy csapásra, a német állampárt szolgálatába állott.

A medgyesi gyűlésen Andreas Schmidt, a romániai Führer, a következő pontokban szögezte le a romániai német népcsoport jogi helyzetét:

A német „Volksgruppe” közzogi személyiség.

E csoporthoz tartoznak mindazok, akik a német néphez tartozóknak vallják magukat és a vezetőség ilyennek elismer.

A német népcsoport belső életére vonatkozó határozatokat hozhat.

A Volksgruppe végrehajtó szerve a romániai német nemzeti szocialista munkaspárt (N.S.D.A.P.)

A német népcsoport a román zászló mellett a nép zászlóját is használhatja.

A romániai Führer az alakuló nagy-gyűlést a következő fogadalommal zárta le: „Hűséget fogadok Vezérüknek, Hitler Adolfnak és a légionárius államnak és kötelezem magam és Önöket, hogy a német népért és az államért dolgozunk és harcolunk.”

A medgyesi nagy-gyűlés határozatai alapján Antonescu tábornok november 20-án rendelet törvényben szabályozta a romániai német népcsoport jogállását...

A rendelet törvény indokolásában Antonescu igazságügyminiszter kifejtette, hogy annak célja rendezni a nemzeti légionárius állam keretében a német népiességhez tartozó román állampolgárok és a román nép együttélését. A romániai német népcsoport népi életét biztosító szervezet létesítése összhangban áll az állam általános érdekeivel és a Bécsben 1940. augusztus hó 30-án aláírt jegyzőkönyv azon határozatával, amely szerint a román állam a romániai német népcsoportnak a vérszerinti román lakossággal egyenjogúságot ad.

Romániának mind nagyobb mérvű német megszállásával párhuzamosan az egyenjogúságon túl a német népcsoport helyzete a gyakorlatban a privilegizáltság jellegét kapta. Kitűnik ez például abból a tényből, hogy a román légionárius állam hivatalos sportszervezetének (O.S.R.) elnöke és a német népcsoport hasonló szervezetének (Amt für Leibesübungen) elnöke között, mint egyenrangú tárgyaló felek között, megállapodás létesült a romániai németek sporttevékenységének szabályozására. Egy másik jellemző tünet az a megállapodás, amely a januári légionárius puccs leverése után, az államrend fenntartására kiadott rendelet törvény végrehajtása tárgyában a temesvári katonai parancsnok és az ottani Gauleiter, Peter Anton között jött létre.

E szerint a német népcsoport tagjaitól a fegyvereket a népcsoport vezetői hivattak beszedni és a román csendőrséggel karöltve azok elraktározásáról gondoskodni, még pedig olyképpen, hogy a raktár bejáratát két lakattal zárják le. Az egyik kulcsot a népközösség vezetőjénél, a másikat pedig a hatóság képviselőjénél őrzik. A rendelet törvényben provideált házkutatások a népcsoport tagjainál csak a népcsoport vezetőinek jelenlétében történhetnek.

A nemzeti szocialista párt megalakulása után hamarosan rátértek a népcsoport iskolaügyeinek radikális, a nemzeti szocialista eszmék kívánalmainak megfelelő átszervezésére. December 30-án Temesváron megalakult a nemzeti szocialista német tanítószervezet. Az alakuló gyűlés szónokai hangoztatták, hogy eddig nem volt meg a kellő összhang az iskola és a nép között. Új iskolatípust kell létesíteni, amely az állami német tannyelvű iskolák és a felekezeti iskolák helyére kerül.

Az új iskolatípus bevezetése meglehetősen nehézségekkel találkozik, különösen a felekezeti iskoláknál, amelyek részben régi szász tradíciókra támaszkodnak és részben katolikus szerzetesrendek kezében vannak.

A szász evangélikus egyház és a német népcsoport vezetősége között az ifjúság nevelésének tárgyában ugyanolyan versengés van kialakulóban, mint amilyen tapasztalható volt a Német Birodalomban a nemzeti szocialista regime bevezetésekor az egyházak és a párt vezetősége között. Ennek a versengésnek egyik áldozata volt Glondys nagyszombati evangélikus püspök, aki a feltörő nazi vezetők támadásai előtt kénytelen volt meghátrálni és lemondását beadni. Az új megválasztott püspök, Wilhelm Staedel már a nemzeti szocialisták embere, ami természetesen hozzá fog járulni a német ifjúság nevelésének a nemzeti szocialista párt kívánságai szerint való átszervezéséhez.

Február hó 9-én Andreas Schmidt népcsoportvezér Nagyszombaton tartott nagygyűlésen beszámolót tartott a nemzeti szocialista párt megalakulása óta elért eredményekről. Felsorolta, hogy a párt uralomra jutása előtt csak 20.000 ifjú volt megszervezve a Hitler Jugend mozgalomba és februárban ezek száma már 60.000-ra emelkedett. Azelőtt a népcsoportnak egyáltalán nem volt katonai jellegű szervezete, most pedig már 35.000 bajtárs menetel zárt sorokban. Azelőtt csak 7.000 német asszony tömörült szervezetekbe, most pedig 77.000-en vannak. A német népcsoportnak azelőtt egyáltalán nem volt munkásszervezete, most pedig már 10.000 szervezett munkás-tagja van a pártnak. Ezek után ismertette a német népközösségnek saját hatáskörben lefolytatott népszámlálás eredményét. Délerdélyben a megszámlált németek 550.000-et tesznek ki.

Ez a precedens nélküli népszámlálás is egy jellemző tünete a romániai német népcsoport privilegizált helyzetének, amely hova-tovább annyi jogot küzd ki magának, hogy bátran elmondhatjuk, hogy hamarosan államot fog képezni az államban.

vitéz Rényey s. k.
követségi tanácsos, id. ügyvivő.

U.i.

Futárzárlatkor értesülök arról, hogy Andreas Schmidt, a múlt évi november hó 20-i rendelettvényre hivatkozva, elrendelte a német népcsoport nemzeti kataszterének felállítását és ennek alapján a „Volks Passen”-ek kiállítását.

Még tisztázatlan, hogy a Volkspass külföldi utazásra is jogosít, vagy ezenkívül román útlevél is szükséges lesz.

vitéz Rényey s. k.
köv. tanácsos, id. ügyvivő

Másolat K 28. 331—1941—O—17144 (157. cs.)

40.

Bukarest, 1941. május 7.

**Vladár Ervin bukaresti magyar követségi tanácsos
jelentése a Magyar Külügyminisztériumnak Antonescu
államvezető és miniszterelnök három újabb törvényéről,
melyek célja az államosítás és románizálás gyorsítása,
valamint a zsidóság vagyonának kisajátítása**

A március 3-i román hivatalos közlönyben Antonescu tábornok államvezető aláírásával három rendelettvény jelent meg, amelyek a románizálás* kérdés-komplexumát újabb egységes vezetés alá hozzák, alapjaiban rendezik és újabb lendületet adnak az egész románizálási tevékenységnek. Az első törvény értelmében a telepítési és menekültügyi államtitkárság románizálási államtitkársággá alakul át, a második törvény egy románizálási főhivatalt állít fel és végül a harmadik további zsidó vagyon-jogok kisajátítását rendeli el.

A románizálási államtitkárság felállítását szabályozó törvény három fejezetben 29 cikkből áll. Ennek az új államtitkárságnak feladatai nagyjából a következők: A kormány által kitűzött románizálási főhivatal tevékenységének vezetése és ellenőrzése, az elcsatolt területekről származó menekültek hazajuttatása és ellátása, valamint az összes ezzel kapcsolatos ügyek és telepítési kérdések megoldása, nevezetesen az 1940. október 22-i német—román és az 1940. szeptember 7-i bolgár—román telepítési egyezmények végrehajtása, telepítési munkálatok, a közvagyonról készítendő általános leltározás elvégzése és végül a kisebbségi kérdések megoldása.

* Románizálás = a német „árjásítás” mintájára konstruált kifejezés, és miként német eredetije, elsősorban a gazdasági és társadalmi élet „zsidótanítását” jelentette.